

Günümüz verileriyle, yeni bir ilaç molekülünün üretimi için ortalama 10-15 yıllık bir süre ve 2 milyar dolar kaynak gerektiği belirtiliyor. Dünya genelinde 2014 yılı sonuna kadar, ilaç sektöründe araştırma ve geliştirme (ARGE) faaliyetleri için 1.1 milyar dolar harcanmış olduğu tahmin edilirken, 2015-2020 yılları için 900 milyar dolarlık bir bütçe ayrılmış-planlanmış durumda. Dünya ilaç pazarının büyüklüğü 2016 yılı sonu itibariyle 1.1 trilyon dolarlık bir hacme ulaşmış. Bu pazarın ilk sırasında yüzde 49'luk pay ile ABD gelirirken, onu Çin, Japonya, Fransa ve Almanya izliyor. Türkiye'nin 2016 yılı itibariyle ilaç pazarındaki payı 16. sırada yer almış.

İlaç pazarının 2016 yılı "dünya şampiyonu" onkoloji (kanser) ilaçları olurken, ikinci sırayı anti-diyabetik (şeker) ilaçlar almış. Dünya genelinde, 2016 yılında onkoloji ilaçları için 93,7 milyar dolar harcanmış. Onkoloji ilaçları için yapılan bu harcamanın toplam ilaç harcamaları içindeki payı yüzde 11,7. Bununla birlikte, söz konusu payın, 2022 yılında yüzde 49,6 artarak, yüzde 17,5'e yükseleceği, cironun da yüzde 105,2'lik artışla 192.2 milyar dolara çıkacağı tahmin ediliyor. Öte yandan, bu durum ilaç satışlarının aynı yıl 1.1 trilyon dolara ulaşacağını da habercisi.

İlaç Endüstrisi İşverenler Sendikası (İEİS) verilerine göre, Türkiye ilaç sektörünün, 24 akredite AR-Ge merkezi, 1053 Ar-Ge çalışanı, 596 tamamlanan ve 571 devam eden projesi, 9 tescil edilmiş patenti, 126 tane de patent başvurusu bulunuyor. Ancak, Türkiye'de pazarlanan ilaçların yüzde 80'i ithal edilirken, üretilen ilaçların hammaddesinin de yüzde 80'i ithal ediliyor. 2012 yılında 12.9 milyar TL olan ilaç harcamaları, dört yıl sonra 2016 yılında, yüzde 59,7'lik artışla 20.6 milyar TL'ye ulaşmış. Kutu bazında Pazar 2010 yılında 1 milyar 62 milyon iken, 2016 yılında 2 milyar 23 milyon'dur. Bununla birlikte, satılan kutu adedi 2017 yılında azalmış, diğer bir ifadeyle

ilaç birim fiyatları artmış. Öyle ki, 2016 yılının ilk altı ayında 10.2 milyar TL olan ilaç harcamaları bir yıl sonra, 2017 yılının ilk altı ayında, yüzde 16,7'lik artışla 11.9 milyar TL'ye ulaşmış. Ancak, satılan kutu adedi yüzde 1,1 azalmış. Başka bir ifadeyle, ortalama 9.2TL olan kutu fiyatı, bir yıl gibi kısa bir sürede yüzde 17,4'lük bir artışla 10.8TL'ye yükselmiş.

Ayrıca, Sağlık Bakanlığı ve Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından izinli tıbbi ürünlerin pazarında da önemli bir büyüme söz konusu. 2016 yılının ilk altı ayında 712 milyon TL olan tıbbi ürün pazarı, 2017 yılının aynı döneminde 861 milyon TL'ye yükselmiş. Artış, yüzde 21 civarında.

Dikkat edilirse ilaç pazarı hem büyüyor hem de birim fiyatlarda artış sürüyor. TÜİK, tüketici fiyat indeksi rakamlarındaki, 12 aylık ortalamalara göre değişimi (enfasyonu) 2016 Aralık ayı itibariyle yüzde 7,78, 2017 Aralık ayı itibariyle de yüzde 11,14 olarak açıklamıştı. Bu rakamlar çerçevesinde ülke genelindeki fiyat artışını, pahalılığı dikkate alındığında, ilaçtaki artış ortalamasının hayli üzerinde. Başka bir ifadeyle, ilaç alanına yatırım yapanların kârlılık/el koyma durumları vatandaşın geçim sıkıntısını vb. hiç mi hiç dikkate almıyor. Hastalıkların sağaltılmasının insani, toplumsal bir sorumluluk olması gibi evrensel değerler, patronlar nezdinde ahlaki değer grubuna değil, kapitalizmin değer-grubuna giriyor. Gözleri doyacak gibi de görünmüyor.

Dergimizin son sayısının hazırlıklarını 2017'nin tamamlanmasından yaklaşık 26-27 gün sonra bitirmiş olmamıza karşın, ülke gündeminde yaşanan çok önemli gelişmelere tanık olduk. Tanık olduğumuz gelişmeler her geçen gün daha da şiddetlendiğinden, tanıklığımız da yoğunlaşarak devam ediyoruz. Peki nedir bu gelişmeler? Temmuz 2016'da "asker kalkışması" gerekçesiyle başlatılan OHAL'li 18 ayı bittikten sonra yedinci defa uzatıldı. İlki, sağır sultanın da tahmin edebileceği bir gelişme

olmakla birlikte, yasaklamalara getirdiği kolaylık nedeniyle sözü edilmeden geçilmemeliydi. Öyle de yapıyoruz. Çünkü, yine beklediği gibi, doğrudan OHAL gerekçe gösterilerek metal sektöründe sendikalı işçilerin aldığı grev kararının hayata geçirilmesine birkaç gün kala grev, beraberinde de lokavt yasaklandı. Emekçilere yönelik saldırının açık ve doğrudan bir hale gelmesinde yönetenler tarafından herhangi bir sakınca görülmedi. Burada yasaklamaların "eşitlikçi tutumuna" da dikkat çekmemiz gerekiyor. Yasak ikisine birden, hem işçilere hem de ne-redeyse tümü Metal Sanayicileri Sendikası (MESS) üyesi patronlara. Birkaç ay önce "Türkiye'nin yurtdışında bozulmakta olan demokrasi imajını" gerekçe göstererek, OHAL'in uzatılmaması gerektiğini utangaç bir biçimde dile getiren TÜSİAD'ı AKP Genel Başkanı ve Cumhurbaşkanı "kadir kıymet bilmemekle, hatta nankörlükle" itham etmiş. TÜSİAD'ı kendi çıkarlarını gözetmemekle suçlamıştı; "OHAL sayesinde grevleri de yasaklıyoruz, daha ne istiyorsunuz" diyerek. Sınıf çıkarları ile doğrudan gündem önlerine geldiğinde, burjuva demokrasininin temel değerlerinin bile askıya alınmasındaki işbirliği dikkatten kaçacak gibi değil. Bu gelişme, sınıflı toplum biçimlerinin özelliklerini vurgulamak için insanlığa mal olmuş, "iktidar/hükümet kimin iktidarı" sorusunu yeniden gündemimizin orta yerine bıraktı. Bununla birlikte, ülke gündemi o kadar yoğun ve karmaşık ki konunun doğrudan öznelere dışında ilgilenebilenlerin, gündem yapabilenlerin sayısı oldukça az.

İktidar bir süredir, "ülkemizin bekası" nedeniyle, eğitim donattığını kamuoyuna açıkladığı Özgür Suriye Ordusu (ÖSO) milisleri ile birlikte, Afrin'e TSK'nin operasyon düzenleyeceğini belirtmişti. Başka bir ülkenin topraklarını, o ülkenin resmi yönetimine rağmen tanklar, toplar, milisler ve askerle savaş uçaklarının desteğinde, 20 Ocak 2018 günü başlatılan olayın hangi

tanıma girdiğini tartıştı kamuoyu bir süre. Aslında buna tartıştı demek de kolay değil, iktidarın kabul edilmesini istediği tanımlama bunun bir savaş değil teröre karşı operasyon olduğuydu. Herkes bunda hemfikir olmalıydı. İstenen bunun bir savaş olmadığını kabulüydü.

İşte tam da bu toz bulutu içinde "at izi, it izine" karıştırılmak istenirken, Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi, 24 Ocak 2018 tarihinde bir basın açıklaması yayımladı:

"Savaş bir halk sağlığı sorunudur! Biz hekimler uyarıyoruz: Savaş, doğada ve insanda tahribat yapan, toplumsal yaşamı tehdit eden, insan eliyle yaratılan bir halk sağlığı sorunudur. Her çatışma, her savaş; fiziksel, ruhsal, sosyal ve çevresel sağlık açısından onarılmaz sorunlara yol açarak büyük bir insani dramı da beraberinde getirir.

Yaşatmaya ant içmiş bir mesleğin mensupları olarak, yaşamı savunmanın, barış iklimine sahip çıkmanın birincil görevimiz olduğuna aklımızdan çıkarmıyoruz. Savaşla baş etmenin yolu, adil, demokratik, eşitlikçi, özgür ve barışçıl bir yaşam kurmak ve bunu sürekli kılmaktır.

Yukarıda da görüldüğü gibi, hekimlik mesleğinin evrensel değerlerine dayanan hekimlik tutumunu ve bilimsel bilgiye dayalı olan savaşın bir halk sağlığı sorunu olduğu bilgisini paylaşan bu kısacık ancak özlü metinle birlikte, başta AKP Genel Başkanı da olan Cumhurbaşkanı olmak üzere, Hükümet sözcüsü, İçişleri Bakanı ve atanmış memurların yanı sıra; yaklaşan tabip odası seçimlerinde gözünü TTB'ye dikmiş olanlar ve son olarak da MHP Genel Başkanı TTB yönetimini "terör seviciliği" ile suçlayıp, yönetimlerinin istifaya davet edilmesi, yapılamıyorsa yönetimlerin alınması hedefiyle ardı ardına açıklamalar yaptılar.

24 Ocak 2018 tarihinde yapılan açıklamanın ardından TTB'yi ve yöneticilerini hedef gösterip, adeta

"savaşa hayır" demeyi yasaklayıp, diyenleri de "cezalandırılması gereken" suçlular olarak ilân ettiler. Merkez Konseyi'nin 11 üyesi, işleri adresleri belliyken, savcılığa davet edilmek yerine, evlerine baskın yapılarak gözaltına alındılar, elleri kelepçelendi, evleri ve işyerleri arandı. TTB'nin Ankara'da bulunan Genel Merkez binasına da polis baskını düzenlendi, çilingirle kapıları açılıp, talan edercesine saatlerce süren arama ve bilgisayarlara el koyma yapıldı. TTB faaliyetlerini 72 saat boyunca engellediler. Ne aradılar da ne buldular? İki sorunun da yanıtı: HİÇBİR ŞEY!

Arkadaşlarımızdan sekizi 7 gün, üçü 4 gün göz altında tutuldular. Bilgisayar ve cep telefonlarına el koydular. Ailelerinden, hastalarından ve bizlerden uzak tutuldular. Bu keyfi tutuma ÖFKELİYİZ! Bununla birlikte TTB'nin tüm organları, tabip odalarının büyük bölümü ve hekimlerin çok büyük çoğunluğu bu saldırdan birbiriyle dayanışarak çıktılar. Beraberinde toplumsal muhalefetin geleceğe dair umudunu da yükselttiler. 10 Şubat Cumartesi günü yapılan açıklamalara göre o gün TSK 11 kayıp vermişti. Bir günde ölen 11 asker için yapılan açıklamalarda bunun normal, olabilir olduğu belirtildi. Yaşananların bir "operasyon" olduğunu söyleyenlerin aksine Cumhurbaşkanı Erdoğan "Tabii ki bunlar olacak. Bir savaşın içerisindeyiz." diye tarif etti o gün yaşananları. Cumhurbaşkanı'nın savaşta olduğumuzu belirten açıklamasının ardından "evet savaşta bunlar olur, ama barışta olmaz" demek gerektiği bir kez daha anımsandı.

Herkes bilmelidir ki savaşa karşı olmayan hekim olamaz.

Bu yılın son sayısında önceki sayımızda başladığımız "AKP'li 15 Yılın Bilançosu" başlıklı dosyamızın devamı olan yedi makale ile yuvarlak masa toplantımız yer alıyor. Bu sayıda Osman Öztürk sağlıkta reform iddiasıyla gerçekleştirilen yapısal değişikliklerin yıllar içindeki uygulanmasında tıkanıklık ve açmazlarını değerlendiriyor; Muzaffer Eskioçak ülkemizde 2002-2017 yılları arasındaki ana ve çocuk sağlığı hizmetlerindeki

durumu ve değişimi ayrıntılı tablolarla değerlendiriyor; Bayazıt İlhan Sağlık Bakanlığı hastanelerindeki on beş yıllık dönüşümü inceliyor; Özgür Erbaş bu dönemde yaşama geçirilen şehir hastanelerinin finansmanında "kamu özel ortaklığı" olarak adlandırılan yöntemin aslında ne anlama geldiğini yasal süreç ve dünya örnekleriyle anlatıyor; İskender Sayek son on beş yılda tıp eğitiminde meydana gelen değişiklikleri değerlendiriyor; Raşit Tükel Hekimler ve diğer sağlık çalışanlarına işyerinde uygulanan şiddetin sağlık politikalarıyla ilişkisini değerlendirirken sağlıkta şiddetin önlenmesi için yapılması gerekenlere dair önerilerini sıralıyor; Onur Hamzaoğlu AKP'li yıllarda sağlık hizmetlerinin finansmanını incelediği yazısında genel bütçe ve kamu sigortacılığı modelinden neoliberal kamu sigortacılığı modeline dönüşümün ne anlama geldiğini değerlendiriyor; dosyamızın son yazısı bir yuvarlak masa tartışması kaydı, sağlık alanında yaşanan yıkım ve olumsuz dönüşüme nasıl bir stratejiyle karşı durulabileceğini bu alandaki değerli birikim ve emekleriyle bilinen hekim arkadaşlarımız değerlendiriyor. Bu sayıda ayrıca, Murat Civaner tarafından hazırlanan ve TTB'nin "Hekimlik Andı"nın güncellenmesi için yaptığı uluslararası düzeydeki katkıyı anlatan yazısı ile 2017 yılının dizinini sizlerle paylaşıyoruz. Bu yıl, 2018 ilk sayısı Ocak 1978'de yayımlanmış olan Toplum ve Hekim Dergisi'nin 40. yılı. Kırkıncı yılının ilk sayısı için "Dinin Siyasallaşması ve Sağlık Hizmetleri" başlıklı dosyamızın hazırlıklarını tamamladık. Çok yakında daha fazla geciktirmeden sizlere ulaştıracamız. Bu sayımızı baskıya hazırlamışken son anda dergimizin editörü, arkadaşımız Onur Hamzaoğlu'nun bir basın açıklaması gerekçe gösterilerek gözaltına alınarak tutuklandığı haberini aldık. Bu kabul edilemez durumu kınıyor, değerli dostumuzun bir an önce serbest bırakılmasını istiyoruz. Birimiz hepimiz, hepimiz birimiz için...